

Natuurlijk Delfland
Postbus 133
2600 AC DELFT

NatuurlijkDelfland@knnv.nl
website: Delfland.knnv.nl
twitter: KNNVafdDelfland
facebook: KNNV-afdeling-Delfland
instagram: knnvafdelingdelfland
Youtube: [klik hier](#)

Nieuwsbrief 208 5 september 2023



Natuurlijk Delfland

Natuurlijk Delfland staat voor samenleven met de natuur

Het werkgebied omvat de gemeenten Westland, Midden-Delfland, Delft, Rijswijk, Ypenburg-Leidschenveen (Den Haag), Pijnacker-Nootdorp en Lansingerland.

Afdeling van de
Koninklijke Nederlandse Natuurvereniging

VOORUITBLIK

Rubriek Lief en Leed

Leden die een geboorte meemaken, gaan trouwen, ziekenhuis opname, overledene in de directe kring. Stuur een bericht voor deze rubriek.



We vragen nieuwe leden waarom ze het belangrijk / leuk vinden om lid te zijn van Natuurlijk Delfland. Dit is het antwoord van Gloria Monda:

Binnen in mij was er een vraag, een soort verlangen, iets dat net buiten bereik ligt, maar toch duidelijk aanwezig is. Door deze ontevredenheid sloot ik me aan bij de cursus Natuur Totaal van Natuurlijk Delfland, geïnteresseerd in wat er zou kunnen gebeuren. Welk effect kan de natuur hebben is de basisvraag. Wat doet het met je? Een antwoord hierop heb ik tijdens de cursus gevonden.

Jaarthema 2023: Biodiversiteit

Dit jaar staat in het teken van biodiversiteit. Wij hanteren hierbij o.a. het Soort van het Seizoen
Soort van het seizoen, juli – september: **zweefvliegen**

Kijk uit naar deze insecten.

Fotografeer deze, vermeld de bloem of plant waar ze op zitten en stuur ze op naar

natuurlijkdelfland@knnv.nl

Lees de informatiebrief [klik hier](#)

Jaarthema 2023: Biodiversiteit



28/08, **blinde bij** op **aktermunt**, Kwarteltuin, Delft, Huub van 't Hart



28/08, **kervelgitje** op **aktermunt**, Kwarteltuin, Huub van 't Hart



28/08, **bosbijvlieg** op **aktermunt**, Kwarteltuin, Delft, Huub van 't Hart



28/08, **doodskopzweefvlieg** op **aktermunt**, Kwartelstraat, Huub van 't Hart

Op grassensafari in Delft



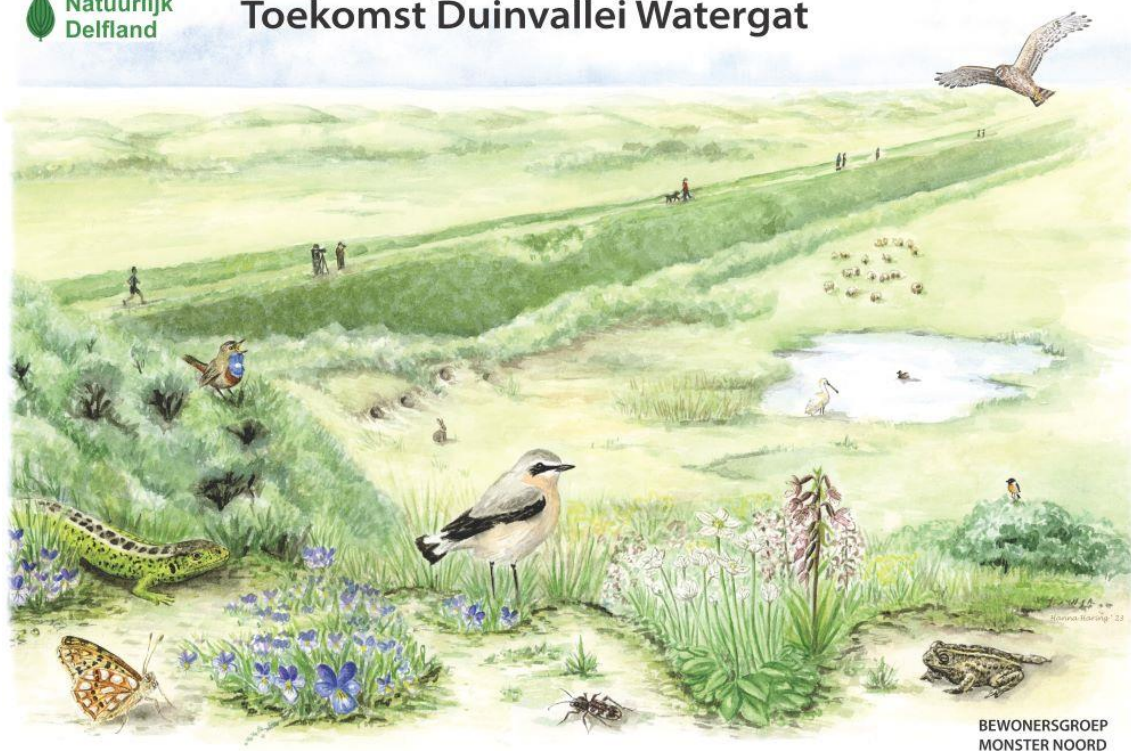
Geert en Cor zijn gefascineerd door vroege haver, kropaar en het kruipertje. Ze kennen alle 100 soorten grassen die in Delft voorkomen uit hun hoofd en laten vele soorten zien.

Cor en Geert vertellen er over en laten het één en ander zien, [klik hier](#)

1 september, lees onze reactie "Rijswijk van Groen naar Grauw"

[Klik hier](#)

1 september de toekomst van Duinvallei Watergat



BEWONERSGROEP
MONSTER NOORD

5 september, 10.00 –12.00, natuurcafé Bos in Akkerdijk

In een natuurcafé ontmoeten natuurliefhebbers elkaar om ervaringen uit te wisselen. Dit keer is het thema bos in Akkerdijk. De toegang is gratis.

Het Melarium is te bereiken via de Thijsseweg 11 in Delft. Hier aan het einde van de Thijsseweg staat het straatnaambord Melariumpad (fiets/voetpad). Na 10 minuten lopen of 3 minuten fietsen zie je het Melarium.

9 september, 12.00 –14.00 uur, het Melarium is open

De leden van de Imkervereniging Delft vertellen meer over bijen, de verzorging van bijen en de activiteiten van de imkervereniging.

9 september, 14.00 – 16.00, evaluatie jaarthema 2023 en brainstorm jaarthema 2024

Kom naar het Melarium en denk en doe mee.

11 september, 10.00 - 12.00 uur, Paddenstoelenexcursie, Staelduinse Bos, 's Gravenzande

Start om 10:00 uur vanaf de ingang/parkeerplaats aan de Staelduinlaan in 's-Gravenzande.

12 september, 10.00 - 12.00 Inventarisatie waterleven, Eendenkooi Groeneweg Kerkbuurt

Inventarisatie waterleven Eendenkooi Groeneweg Kerkbuurt. Het doel van het team Water is onderzoek, educatie en bescherming van zoogdieren. Je hoeft niet direct grote kennis van dit onderwerp te hebben. Wel verwachten we een actieve deelname. Belangstellenden die kennis willen maken met het team worden uitgenodigd deze bijeenkomst bij te wonen. Als je wilt blijven komen is een lidmaatschap vereist. Opgeven is verplicht en vraag de locatie aan via educatie@delfland.knnv.nl

Vanaf week 14 zijn de reuzenberenklauwbrigades op pad:

De diverse RBB's rukken weer uit, geef je op via natuurlijkdelfland@knnv.nl

Delft:	Abtswoudse Bos West,	maandagavond
Delft:	Abtswoudse Bos Midden,	zaterdagmiddag
Delft:	Abtswoudse Bos Oost,	overdag door de week, wisselend
Delft:	TU wijk,	overdag door de week
Rijswijk:	Wilhelminapark,	dinsdagavond
Pijnacker:	Bieslandse Bos,	woensdagavond
Pijnacker:	Tolhek, woensdagavond	

De meeste groepen hebben vakantie. De data gaan via de groepsapp.

Tuintip

Blauwe regen snoeien in de zomer

In de (na)zomer (juli/augustus/september) moet er gesnoeid worden, omdat de jonge scheuten in de zomertijd ontzettend snel groeien. De snoei in de zomer heeft als eerste doel de omvang van de plant binnen de perken te houden.

Op dit moment groeien de nieuwe zijscheuten zo hard dat het mogelijk is om deze lange uitlopers zo'n 30 tot 50 centimeter terug te snoeien. Na deze snoei kan het zelfs zijn dat de scheuten alsnog wat groeien. Snoei dan gerust nog een keer.

Sterrenhemel

donderdag 7 september

00.21: De Maan is in de fase van Laatste Kwartier. De linker helft van de Maan is nu verlicht en de Maan is vooral in de late nacht en vroege ochtend zichtbaar. Rond, en vooral na Laatste Kwartier is een goed moment om het maanoppervlak waar te nemen.

02.27: Alle manen oost van Jupiter Tussen 2:27 en 6:24 uur nemen we alle grote Jupitermanen ten oosten van de planeetschijf waar. Van binnen naar buiten: Io, Ganymedes, Europa en Callisto. Jupiter staat op een hoogte van 51° boven de zuidzuidoostelijke horizon en de planeet is gemakkelijk te vinden. De Zon staat 22° onder de horizon en het is goed donker. Voor het waarnemen van de manen van Jupiter is een verrekijker op statief al genoeg.

zondag 10 september

04.50: De Maan staat 2,0° ten zuiden van Pollux, de helderste ster van het sterrenbeeld Tweelingen (+1,1m). De dichtste nadering vindt om 04:50 plaats, in de Lage Landen op een hoogte van 27° boven de horizon, in het oosten. De Maan is voor 21% verlicht.

maandag 11 september

06.45: De Maan staat 10,0° ten noorden van Venus (-4,2m), in het sterrenbeeld Kreeft. Het tweetal staat in het eerste geval zo'n 28° boven de oostelijke horizon, op een onderlinge afstand van 12,5°. In De Zon staat slechts 4° onder de horizon. De Maan is voor ongeveer 11% verlicht.

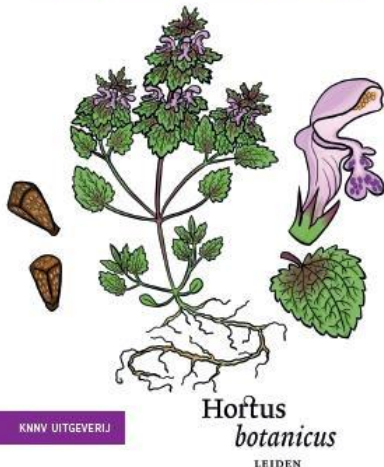
dinsdag 12 september

17.43: Maan in het apogeum De Maan staat in het apogeum; het punt van zijn baan om de Aarde dat het verst van de Aarde ligt. De afstand tussen de Aarde en de Maan bedraagt 406.291 km. Door de grotere afstand lijkt de Maan nu kleiner aan de hemel te staan dan gemiddeld: 29'24,7". De Maan is op dit moment afnemend, voor 5% verlicht en is aan het eind van de nacht, kort voor zonsopkomst, te zien.

Afdelingswinkel, verkoopadres van de KNNV Uitgeverij en de Jeugdbondsuitgeverij
Bij KNNV uitgaven ontvangen leden 10% korting, bestel via natuurlijkDelfland@knnv.nl

ZAKGIDS Stoep planten

104 STOEPLANTEN HERKENNEN
DETERMINATIESLEUTEL EN SOORTBESCHRIJVINGEN



Zakgids Stoepplanten

104 stoepplanten herkennen |
determinatiesleutel | soortbeschrijvingen

door Hortus botanicus Leiden; prijs: € 18,95

In deze plantengids staan 104 planten die je in de stad kunt vinden. Gewoon op de stoep, tegen de huizen, bij een lantarenpaal. Met een dagelijks wandelingetje in je eigen omgeving kom je er al heel wat tegen. Heb je iets nieuws ontdekt, dan vind je de naam en meer informatie in deze Zakgids Stoepplanten.

- Een sleutel om 104 planten op naam te brengen
- Handig ingedeeld op kleur
- Heldere vaste indeling
- Rijk geïllustreerd
- Uitleg over de naam, om die makkelijker te onthouden
- Links naar veel informatie en gratis downloads

TERUGBLIK: Waarnemingen

Waarnemingen

Ook waarnemingen zonder foto's blijven welkom.

Wij gaan er vanuit dat je je waarneming zelf meldt via www.waarneming.nl

Nb. De afspraak in de vogelwereld is dat foto's met nesten en eieren **niet** worden gepubliceerd om ze niet te verstoren. We zullen dus alleen de waarneming in de Nieuwsbrief opnemen.

17 juli 2018, Siberische grondeekhoorn, Prins Bernhardstraat, Den Hoorn

Wie heeft deze waarneming gemeld? Er wordt door de admin een vraag over gesteld. Wie kan deze vraag beantwoorden?

Naar Waarneming site [klik hier](#)

Ernst Raaphorst meldde onlangs:

Ik lees net de nieuwsbrief van 18/7, en zie daar een vis waar de naam Pontische stroomgrondel bij is geplaatst.

Als ik dat zo zie, zo dat weleens de Kaukasische dwerggrondel kunnen zijn. Ik heb 'm zelf 1 keer gespot in Delfland, die is behoorlijk nieuw in Nederland, en lijkt een razendsnelle opmars te maken.

Reactie van Jos van Koppen:

Toevallig kreeg ik enkele dagen geleden een rectificatie van de validator van viswaarnemingen

Ik had ook de grondel via waarneming.nl ingestuurd, **de rectificatie luidde:**

Beste Jos van Koppen, De foto laat een andere soort zien: [Marmergrondel - Proterorhinus semilunaris](#).

Met vriendelijke groet, Edo Goverse, Vissen-validator



15/08, **zuideuropese zangcicade**, Aad van Uffelen

Het is dus een Zuideuropese zangcicade die ik gisteren in mijn tuin hoorde en zag. Naturalis heeft gevraagd hem te vangen, hij kan hier niet overleven en is met een vakantieganger of zo meegelift.

Nu wacht hij ingevroren in de vriezer voor transport naar Naturalis waar hij in de collectie komt.



16/08, **grote groene sabelsprinkhaan** (vrouw), Nicoline Veenendaal



24/08, **witpootglinsterkopje** Delftse Hout, Delft, Patrick Ehlert

Op een oude omgevallen boomstam vond ik en op wat naastgelegen oud blad deze kleine speldenkopjes van zo'n 1 à 2 mm groot. Ik dacht eerst dat het om een **ijsvingertje** slijmzwam ging, maar een waarneming.nl validator meldde dat het een andere nog onrijpe slijmzwam was en ik misschien de soort kon achterhalen door een paar dagen later weer te kijken. Het werden inderdaad kleine donkere speldenkopjes met een metaalglans en een wit voetje; een **witpootglinsterkopje**.



28/08, **kruisspin** (6ex) aan het weven, Kwarteltuin, Delft, Huub van 't Hart



31/08, **klein koolwitje**, Delfgauw, Bart Hendriks



30/08, **lisdoddebodemwants** loopt over penneschrift, Den Hoorn, Willemein



29/08, **oranje langstaartmug**, Delfgauw, Bart Hendriks



29/08, **harig wilgenroosje**, Delfgauw, Bart Hendriks



31/08, Volle maan 5.00 uur vanmorgen richting Vlaardingen, Lia Claus



01/09, nest **Aziatische hoornaar**,
Wilhelminapark, Delft, Elly Koole

Elly Koole meldt dat een nest van de **Aziatische hoornaar** is gespot in het Wilhelminapark. Deze agressieve hoornaar staat op de lijst met exoten. Het nest wordt zonder van gif gebruik te maken verwijderd door een professioneel bedrijf.

Natuurlijk Delfland pleit ervoor flora en fauna niet te vernoemen naar plaats van herkomst. De Nederlandse Bijenhoudersvereniging gebruikt de naam **Geelpotige hoornaar**. Die naam verwijst naar de het belangrijkste onderscheidende kenmerk met de Europese (!) hoornaar. Voor nadere info, [klik hier](#)



01/09, **hooibeestje** (2 ex, Duinvallei Watergat,
Monster, Huub van 't Hart.



01/09, **lantaarntje** paringswiel in Duinvallei
Watergat, Monster, Huub van 't Hart.



02/09, **muurleeuwenbek** tussen stoep en
huismuur, Kwartelstraat 26, Delft, Huub van 't
Hart



02/09, **blauwe reiger** bekijkt menselijke
activiteit, Tanthof-West, Delft, Freek Boon



03/09, **rode buizerd** in de Delftse hout. Wordt ook ingezet om meeuwen te verjagen in centrum van Delft, Lia Claus



03/09, jonge **futen** (3x), Buitenhof, Delft, Freek Boon

Jos op pad, week 35, Jos van Koppen.

Op maandag 29 augustus stond een **ooievaar** vlak achter IKEA bij het Heempad. Een paar honderd meter verder richting de Noordeindseweg stonden drie ooievaarders in het weiland. Op 31 augustus heb ik mijn vaste route over het Van Weerden Poelmanpad afgelegd. Op de weg ernaartoe zag ik net naast de stoep en het fietspad richting Brasserskadeviaduct twee plantensoorten staan die onbekend voor mij waren. Tussen de steentjes waren grasplantjes met een smalle, wat harde stengel die door waarneming als **ruige zegge** werden aangemerkt en ook nog een over de grond verspreid bladerstelsel dat **akkerkers** werd genoemd. Volgens mij heeft die soort geen 'wortelrozet' zoals op de foto. Misschien moet de stengel zich nog ontwikkelen.



ooievaar



ruige zegge



akkerkers

Van Weerden Poelmanpad: twee typen kaasjeskruid op 40 meter afstand van elkaar aangetroffen. **Vijfdelig kaasjeskruid** en **groot kaasjeskruid**.



vijfdelig kaasjeskruid



groot kaasjeskruid



alles weggemaaid

Er was onlangs weer gemaaid aan de oostzijde en daar zag ik op twee plekken een paar kleine

paddenstoeltjes die door waarneming.nl met veel onzekerheid werden gedetermineerd. De soorten vermeld ik hier niet. In het korte gras komt trouwens van alles weer 'naar boven'. In het bosje van het ILSY-plantsoen vluchtte een **haas** weg. Tot slot: het slootje dat begint aan de oostzijde van het pad vlak na het ILSY-plantsoen was ontdaan van alle begroeiing. Nu waren in het 'open water' veel kleine visjes te zien aan de oppervlakte. Dat die door waarneming.nl als baars werden gezien bevreedde mij. **Driedoornig stekelbaarsje** voor de individuele vis kan er nog mee door.



baars??



Driedoornig stekelbaarsje

TERUGBLIK: Activiteiten

22 augustus, Bouw Boosterstation Warmteling start in Tanthof, Huub van 't Hart

Op een infobijeenkomst in de Hofstee waren mensen van de Gasunie aanwezig om toelichting te geven op de aanstaande bouw van het Boosterstation (pompegebouw) aan het begin van de Laan der Verenigde Naties in Tanthof West. (foto Huub van 't Hart).



Natuurlijk Delfland vroeg naar de landschappelijke inpassing en de natuurvriendelijke bouwmaatregelen, maar daar wisten de techneuten van de Gasunie geen raad mee..... Afgesproken is daarom om hierover met de landschapsarchitect van de Warmteling contact op te nemen.

22 augustus, Infobijeenkomst bouw Karrepad 2, Huub van 't Hart

Een aantal omwonenden in Tanthof, de Belangenvereniging Heel Tanthof Delft en Natuurlijk Delfland waren aanwezig op een infobijeenkomst van Sense Real Estate. Zij willen een bouwplan maken voor de locatie van twee kantoorgebouwen in Tanthof Oost. Het gaat hierbij om Karrepad 2 en Kalfjeslaan 2.



Van de gemeente mogen er langs de Tanthofdreef twee hoogteaccenten komen. Een locatie staat wel vast: dat is die van het IZA-kantoor op Tanthofdreef 3 naast Station Campus Delft. De tweede locatie is nog onbeslist. Sense heeft een voorkeur voor nieuwbouw. Natuurlijk Delfland pleit in elk geval voor evenwicht tussen aantal woningen en hoeveelheid natuur. Door alle auto's ondergronds te parkeren komt de huidige parkeerplaats vrij voor aanleg van natuur. Daarmee kan de

ecologische zone langs de Kruithuisweg versterkt worden en dat is hier dringend noodzakelijk. foto Huub van 't Hart

28 augustus, , maandagavond, RBB Abtswoudse Bos West, Renske Ligtmans
Cees en Renske hebben Kerkpolder winterklaar gemaakt.



De ligging

Renske en een lijsterbes

Op de ons vertrouwde plek, zie plaatje, stonden veel zaailingen en jonge RBK planten. We vonden ook enkele overjarige RBK wortelstokken die met fris groen opnieuw aan het uitlopen waren. Ook volgend jaar zal dit gebiedje moeten worden bijgehouden, er zitten waarschijnlijk nog veel zaden in de grond. De tweede foto een selfie onder de lijsterbes.

28 augustus, Platform Groen Rijswijk en het contact met de gemeente, Huub van 't Hart



In het Platform overleggen de natuurorganisaties van Rijswijk met elkaar. Gesproken is over de onvrede over het contact met de gemeente. Het gaat niet om onwil, maar om het ontbreken van overeenstemming over de gezamenlijke inzet. Het Platform gaat dit met de gemeente bespreken. Een van de hoofdonderwerpen is het maabeleid. Daar moet biodiversiteit een uitgangspunt worden (foto Huub van 't Hart).

29 augustus, isoleren, verlies van leefplekken voor vleermuis, gierzwaluw, huismus e.d.

De gemeenteraad van Westland sprak over deze thema's.

Aad van Uffelen heeft ingesproken, voor info [klik hier](#)

zie 0.11.35 en 1. 31.42 agendapunt 14

29 augustus, RBB Rijswijk, Wouter Muller

Het was al weer de laatste avond reuzenberenklauw steken in Rijswijk. Dit omdat er nog een paar mensen op vakantie gaan en het vanaf half september te vroeg donker is in de avond.



Het team aan het werk



en het team nogmaals aan het werk

Even een paar cijfers om dit reuzenberenklauw-steekseizoen samen te vatten: In totaal zijn we sinds half april 15 avonden bezig geweest. De eerste helft in het Wilhelminapark en de tweede helft voornamelijk in het Elzenburgerbos. In totaal 135 manuren gewerkt met een kleine maar zeer trouwe brigade. Iedereen heeft inmiddels zijn eigen taak en het loopt als een geoliede machine. In het Wilhelminapark hebben we de situatie goed onder controle en zullen we volgende jaren vooral moeten monitoren. Het Elzenburgerbos is voorlopig nog een heel ander verhaal...

Ter afsluiting had één van de deelnemers zijn huis beschikbaar gesteld voor een gezellige borrel.

Een mooi moment om even terug te kijken op een geslaagd seizoen onder het genot van een (alcoholvrij) biertje of wijntje en een hapje. Rest mij alleen nog iedereen te bedanken voor zijn inzet (v.l.n.r. op foto borrel: René, Ruud, Wouter, Jan en Bob) en Hans (helaas niet aanwezig). Tot volgend jaar!!

30 augustus, RBB Pijnacker Biesland, Ton Langeveld

Door een viertal brigadisten van RBBPijnacker Biesland zijn reuzenberenklauwen uitgestoken in Delft tussen het voormalige Joris-terrein en de A13. Een maand geleden hadden we hier de zaadlijsten weggeknipt en afgevoerd. Het was verbazend hoe groot de nieuwe planten al weer geworden waren. Na een uur steken maakte een flinke regenbui een einde aan de pret. Na de bui was het te donker om nog iets zinnigs te kunnen doen. De brigadist die ook overdag actief is heeft alle nakomertjes op het volkstuintencomplex en in het park tussen het Vrederustpad en de tennisbanen uitgestoken, zodat dit gebied, wat ons betreft, nu winterklaar is.

30 augustus, bijentuin Kinderboerderij Tanthof, Nicoline Veenendaal

Vorige week maandagochtend hebben Anne Marie en ik planten gekocht uit het budget van de Kibo: een hopplant, een hедера en een Toscaanse jasmijn die we die middag hebben geplant bij de entreeboog. Nog een klein beetje ruimte over dus konden we nog twee planten kopen voor de Bijentuin: een Nepeta (kattenkruid) en een Eupatorium (koninginnekruid).



Centrale vak Bijentuin



Zuidvak west

Die laatste twee heb ik vanmiddag geplant: de Nepeta in het zuidvak-west en de Eupatorium (die er wat zielig bijstond) in het zuidvak-oost.



Nepeta voor Zuidvak west



Rolklaver zaailingen

De gele rolklaver in dat vak heeft zich uitgezaaid tussen de tegels dus die zaailingen heb ik in een potje aarde gezet om later uit te planten. Nog een beetje riet geknipt en aan de geiten gegeven.

31 augustus, tv programma Binnenste Buiten, thema Grassen NPO2 rond 19:00 uur.

Zie boven

31 augustus, hoornaar op wiekpot op boomgaard Veelust

Imker Hans van Mechelen meldt: "De wiekpot doet zijn werk. Gelukkig is het de **Europese hoornaar** die langs komt... ..is wel een grote... ..en ze kijkt je echt aan, apart.

Noot: de wiekpot is bedoeld om de exoot de Aziatische hoornaar op te sporen.



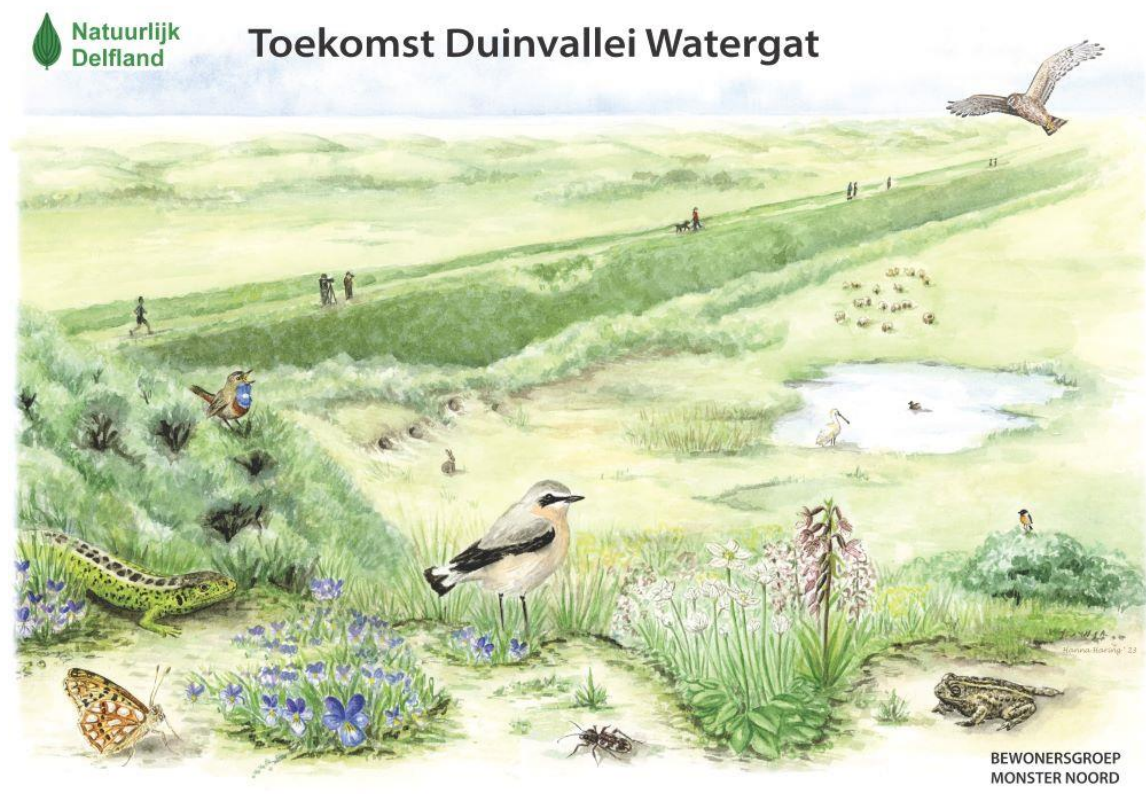
(foto Hans van Mechelen)

1 september, 15.30 – 16.30 uur, Groen hart voor Watergat

De Bewonersgroep Monster Noord en Natuurlijk Delfland / Westland hebben een ontwerp aangeboden aan Alex Ouwehand, directeur van de Natuur- en Milieufederatie Zuid-Holland. In dit ontwerp van wetenschappelijk illustrator Hanna Haring laten zij hun ideeën zien hoe Duinvallei Watergat ingericht zou moeten worden. Het motto is Groen Hart voor Watergat. De actie vond plaats aan de Rijnweg in Monster.

Met de afbeelding wordt de toekomst van de Duinvallei Watergat in beeld gebracht. Naast een paddenpoel voor de rugstreep padden en enkele duintjes zijn er ook karakteristieke soorten afgebeeld als kiekendief, lepelaar, roodborsttapuit en konijn.

Een van de eerste maatregelen zou moeten zijn om de afvoer van hemelwater en kwelwater te stoppen zodat er een plasdrassituatie ontstaat, ogenblikkelijk zullen steltlopers als kluut, steltkluut, witgatje, kievit komen foerageren.



Deze mensen zijn trots op Duinvallei Watergat



1 september, vragen Natuurlijk Delfland en Pasgeld Natuurlijk over Notitie Reikwijdte en Detailniveau Omgevingsvisie gemeente Rijswijk, Huub van 't Hart

In een brief aan de gemeente hebben de bewonersorganisatie Pasgeld Natuurlijk en de natuurorganisatie Natuurlijk Delfland vragen gesteld over de milieueffecten van de in 2024 vast te stellen Omgevingsvisie voor heel Rijswijk.



Notitie Reikwijdte en Detailniveau
Omgevingsvisie gemeente Rijswijk

Gemeente Rijswijk

28 juni 2023

Deze Omgevingsvisie gaat straks voor een groot deel bepalen welke bestemming is vastgelegd voor alle locaties in Rijswijk. De gemeente acht het niet nodig om een stikstofonderzoek te verbinden aan de Omgevingsvisie, omdat zij van mening is dat de visie 'abstract' zou zijn. Daar brengen de organisaties tegenin dat straks op de kaart van de Omgevingsvisie het totale grondgebied van de gemeente zal worden voorzien van bestemmingen, dus ook van alle bouwlocaties. Dat is dan toch 'concreet' genoeg om op zijn minst een indicatieve stikstofdepositieberekening te maken.

Dat zou ook zeer verstandig zijn alleen al om bouwprojecten niet op het laatste moment niet door te zien gaan vanwege gebrek aan stikstofruimte. Zeker nu uit de laatste rapportage van het RIVM blijkt dat er veel meer stikstof neerdaalt dan eerder gedacht.

[Klik hier](#) voor de RIVM rapportage

Ook pleit de gemeente ervoor om niet alleen de milieueffecten in beeld te brengen, maar alle integrale effecten. Dat klinkt op zich verstandig als het maar niet leidt tot het reduceren of nuanceren van de milieueffecten. De gemeente pleit ook voor het in beeld brengen van de referentiesituatie. Daar is Natuurlijk Delfland sterk voorstander van, aangenomen dat dit inhoudt dat er een échte nul-meting plaatsvindt van de gehele stedelijke biotoop dat wil zeggen van water, bodem en lucht en van de flora en fauna.

Tot slot nog de vraag of er voor de Ontwerpbestemmingsplannen van Pasgeld West en Oost een MER wordt opgesteld.

1 september, slingerbult op 's Heeren Loo in Monster

's Heeren Loo, de instelling voor mensen met verstandelijke beperking in Monster, ontwikkelt een nieuwe visie op groen voor hun zorgparken.

Eelco van Ruijven, coördinator groenbeheer en dagbesteding, vertelt dat deze visie wordt opgebouwd rondom acht kernwaarden, omschreven in acht waarneembare zintuiglijke dimensies die op het park aanwezig moeten zijn:

- Diversiteit / biodiversiteit;
- Sociale aspecten / plekken waar je dingen samen kunt doen;
- Culturele en zingevende aspecten;
- Openheid en vergezichten, landschapsaspecten;
- Samenhangend kloppend biotoop, ecosystemen;
- Serene, rustige en mooie plekken;
- Oer, daar waar de natuur haar gang mag gaan (rewilding);
- Beschutte, veilige plekken om te zijn.



Vooruitlopend op deze visie is dit jaar in Monster gestart met de ontwikkeling van het centrumgebied.

Eén van de onderdelen van deze gebiedsontwikkeling is de slingerbult. Dit is een plek die een aantal van deze dimensies combineert en tegelijk een locatie kan zijn voor behandeling, (natuur-)coaching, overleg, een goed gesprek of een moment van stilte.

De slingerbult bestaat uit een aantal rondgangen en op de top vind je drie stenen waarop je kunt zitten. Zie foto Eelco van Ruijven

2 september, Natuurcafé Natuurlijk Waterweg Noord over thema Vissen

Frank Herfs van het team Vissen van Natuurlijk Delfland was gevraagd iets te komen vertellen over het werk van het team.





Het Natuurcafé begon in de zaal van het Natuurcentrum Boshoeek in Kethel en eindigde in de praktijk met scheppen in de sloot rond de Boshoeek. Er waren 17 belangstellenden aanwezig. Voorzitter Evita Strahlendorff sprak van een geanimeerde sfeer. (foto's Evita Strahlendorff)

4 september, 9.00 - 10.00, snoeien Hoogspanningsbosje door het Mercuriuscollege
Natuurlijk Delfland heeft het Hoogspanningsbosje Tanthof in onderhoud. Het Mercuriuscollege uit Delft vroeg om een klus. Die hadden we. Er is flink gesnoeid om een deel van het bosje vlindervriendelijker te krijgen.



Les Tuinbouw



Mercuriuscollege snoeit!

4 september 18.30 Paddenstoelenexcursie Bieslandse Bos Nootdorp

Van te voren dachten we "we zullen niet zoveel paddenstoelen zien", die gedachte klopte niet: bleke franjehoed, dikrandtonderzwam, esdoornvlekkenzwam, geelwitte russula, gekarteld leemkelkje, gestreepte schorsmycena, gewone fopzwam, gewone franjezwam, goudgele zwameter, grote oranje bekerzwam, hertenzwam, holsteelkluifzwam, kaneelkleurige melkzwam, kleine aardappelbovist, kleine bruine bekerzwam, kopergroenbekerzwam sl, lila satijnvezelkop, platte tonderzwam, rode boleet, tijgertaaiplaat, waaierkorstzwam, wortelende aardappelbovist, zadelkluifzwam, zwerminktzwam.



Melarium ons clubhuis

Het Melarium, natuurhuis voor natuur, bijen en kunst; een plek waar je natuur, rust, ruimte en inspiratie vindt. Er zijn twee gebruikers Natuurlijk Delfland (1ste verdieping) en de Imkervereniging Delft (begane grond). Het Melarium is te bereiken via de Thijssesweg 11 in Delft. Hier aan het einde van de Thijssesweg staat het straatnaambord Melariumpad (fiets/voetpad). Na 10 minuten lopen of 3 minuten fietsen zie je het Melarium.

Tip: gebruik via een routeplanner alleen Thijssesweg 11 en niet Melariumpad 11, je komt dan op de snelweg uit.

Voor verhuur voor groepen tot tien deelnemers neem contact op met de beheerder van het Melarium, 06 - 13 07 07 14, natuurlijkDelfland@knnv.nl.

[Klik hier voor meer informatie](#)

Als je niet langer op de hoogte gehouden wilt worden stuur een email aan:

nieuwsbrief.delfland-request@knnv.nl?subject=unsubscribe

Verstuur een lege email, zonder daar iets aan te veranderen.

De Nieuwsbrief wordt gemaakt door de volgende personen

Ted Kruithof, verwerken van de inzendingen

Anna Kreffer, Soort van het Seizoen

Huub van 't Hart, coördinator Natuurbescherming en Natuurontwikkeling

Geert van Poelgeest, eindredactie en versturen

En vele personen die in de bijdragen staan.

Het redactieadres is natuurlijkDelfland@knnv.nl zie ook het briefhoofd.

TIPS

Open Dag Voedselakker, zaterdag 9 september 13h00 – 16h00 uur, Kortebuurt 16a in Maasland

Beleef op zaterdag 9 september van 13.00 tot 16.00 uur het dorsen van graan, het verbouwen van voedsel, biodiversiteit en de (weide)vogels. Kortom een middag waarin er heel veel geleerd en gezien kan worden op de Voedselakker aan de Kortebuurt 16a in Maasland. Een middag voor jong en oud! Kom zo veel mogelijk op de fiets. Er is geen parkeerterrein aanwezig.

MOB (Mobilisation for the Environment) zegt Waterschap Friesland en Provincie Friesland de wacht aan over waterkwaliteit.

Meer weten? [Klik hier](#)

Rapport Natuur&Milieu over waterkwaliteit in natuur- en recreatiegebieden: "In de periode 2014 tot 2021 geen afname te zien van normoverschrijdingen van PHR- en T12-stoffen."

Hoe erg dit is? [klik hier](#)

Teken nu de petitie tegen lobby voor goedkeuring glyfosaat (voor wéér 15 jaar) door Europese Unie

Tekenen? [Klik hier](#)

Actueel Pijnacker Nootdorp kreeften:

[Klik hier](#)

Haal de natuur in huis met een natuurrijke tuin.



Om te genieten van de natuur. Of om haar te bestuderen en te beschermen. Natuurlijk Delfland maakt je wegwijs in de natuur.



Natuurlijk Delfland

delfland.knnv.nl



Kijk voor de activiteiten in het hele kwartaal op onze site

Want het programma wordt regelmatig aangevuld.

[Klik hier](#)

Natuurlijk Delfland is een actieve natuurvereniging.

Geef onze club draagvlak met je lidmaatschap.

[INSCHRIJFFORMULIER](#)

Delen mag

We vinden het fijn als je deze nieuwsbrief deelt met vrienden en bekenden die geïnteresseerd zijn in thema's als natuurstudie, natuureducatie en natuurbescherming in Delfland.